

Guiding principles for the New Early Childhood professional: Building on Strength and Competence

Valora Washington & Brenda Gadson
Published by Teachers College Press,
1234 Amsterdam Avenue, New York, NY 10027
2017 by Teachers College, Columbia University

Anita IMRE

Sveučilište u Mostaru, Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti
University of Mostar, Faculty of Science and Education

UDK: 373.2.011.3-051

DOI: 10.15291/ai.2853

PRIKAZ KNJIGE

Primljeno: 10. lipnja 2019.

U knjizi *Guiding Principles for the New Early Childhood Professional: Building on Strength and Competence* autorice Valora Washington i Brenda Gatson iznose svoju perspektivu o profesionalnosti odgajatelja koja je suprotstavljena dosadašnjim stajalištima, potičući nas da se borimo sredstvima socijalne pravde. Ideju za ovu perspektivu autorice su dobile nakon dugogodišnjega rada u centrima i domovima diljem zemlje.

Knjiga obiluje primjerima iz prakse, govori se o problemima i poteškoćama i o tome kako su socijalna pitanja struke ostavljena po strani, te kako odgajatelji djece predškolske dobi još uvijek nemaju prava donošenja odluka, zaključujući i to kako u društvu nema poštovanja prema profesiji odgajatelja.

Naglašavajući načela *poštivanje, kompetencije, snaga i jednakost*, autorice daju smjernice za definiranje *novoga odgajatelja* djece predškolske dobi. Stavljanjem naglaska na snaženje profesije odgajatelja, autorice ističu kako će se samo tako bolje spoznati potrebe djece i njihovih obitelji.

U uvodnom dijelu knjige autorice raspravljaju o pitanjima koja odgajatelji

često postavljaju sami sebi, npr. Rade li pravu stvar? Stavljaju naglasak na poštivanje, kompetencije, sposobnost i jednakost kao vodeća načela s pomoću kojih će podržati i struku i ljude koji u njoj rade. Autorice smatraju kako je načelima koje navode potrebno pristupiti otvorena uma jer da bi netko postao graditelj promjena neophodno je prihvatiti brojne istine. Fokus mora biti i ostati, tvrde autorice u ovom dijelu knjige, na tome da odgajatelji služe ljudima, pomjeraju granice razumijevanja, grade povjerenje i jačaju struku.

U podnaslovu „Istine, dileme i kontradikcije“ Stacie Goffin i Valora Washington postavljaju niz pitanja kao što su: svrha struke, postoji li volja za preuzimanjem odgovornosti, koji je identitet struke i njezin poseban doprinos te koje su kompetencije nužne? Kao osnovu postavljaju pitanje: što osobu definira kao odgajatelja?

Autorice su kao odgovor ponudile činjenicu da je posao odgajatelja istovremeno precijenjen i podcijenjen. Takvim odgovorom otvorile su niz istinitosti, dilema i kontradikcija, budući da prve godine života imaju veliki socijalni i ekonomski utjecaj na djecu i njihove obitelji. No, energičnost kojom se naglašava razdoblje ranoga učenja nije ni približno jednaka energičnosti koju javnost polaže na osobe koje oživljavaju znanost. Na kraju ovog dijela knjige autorice zaključuju koliko javnost ulaže u odgajatelje i koliko ih omalovažava mišljenje da njihovo zvanje zahtijeva minimalno znanje, kompetencije i vještine.

U narednom dijelu knjige pod nazivom „Suočavanje s GOLIATH-om“ autorice tvrde kako je promjena obvezna/neupitna kada je riječ o predškolskom obrazovanju. Nije riječ o tome mijenjamo li se mi, već kako se pripremamo da budemo graditelji promjena, a ne pasivni promatrači. Suočavajući se s promjenom moramo se fokusirati, naglašavaju autorice, na kolektivne promjene unutar discipline sa strateškim naglaskom na jačanja našega profesionalnoga kapitala i zajedničkom iznalaženju rješenja.

U dijelu rada pod nazivom „Popratne okolnosti“ govori se o dva miliona odgajatelja u Americi koji ne mogu skupa sudjelovati u značajnim promjenama iz nekoliko razloga: radili su kao odgajatelji, govore drugi jezik osim engleskoga, nemaju dovoljno visok stupanj obrazovanja ili priliku za postizanje višega obrazovnog stupnja.

U podnaslovu „Vodeća načela“ autorice tvrde kako je naglašavanje ovih načela značajno jer u protivnom će doći do nesporazuma. Oni definiraju strategiju promjene, vjerovanja i filozofiju. U ovom dijelu autorice ukazuju na to što će

se postići strategijom promjene i zbog čega i kako će se doći do tih promjena.

U knjizi su definirana sva načela promjene, identificiran je potencijalni asimetrični konflikt, prezentirana su iskustva odgajatelja, a svako poglavlje završava sumiranjem rezultata i predstavljene su potvrde za koncept *suočavanje s Golijatom*.

Autorice smatraju da će četiri navedena vodeća načela pomoći u jačanju profesije, njezine efektivnosti te da će se struka više podupirati i cijeniti.

Prvo poglavlje knjige nosi naziv „Respect“ u kojemu autorice definiraju pojam poštivanja, počevši od prve definicije pojma njemačkoga filozofa Kanta pa sve do demokratskoga društva u kojemu živimo i u kojemu je osnovna ideologija poštivanje svakoga ljudskog bića, te radnog mjesta na kojemu je važno tretirati zaposlenike na taj način. Postavlja se pitanje kako se poštivanje razumije u kontekstu predškolskoga obrazovanja? Autoricu je inspirirala diskusija o tomu da su odgojitelji slabo obrazovani, imaju siromašan vokabular te kako ne pomažu djeci u postizanju rezultata itd. Stoga autorice i tvrde kako poštivanje demonstriramo tako da nekoga saslušamo, podupiremo njihova stajališta, uključujemo ih u procese odlučivanja. Autorice se u tom kontekstu i pitaju: Ne bi li isti pristup trebalo primijeniti na osoblju koje radi s djecom? Vodeće načelo poštivanja stavlja naglasak na profesionalnu hijerarhiju, podcjenjivačke stavove. U većini slučajeva sustav je taj koji nije uspio s učiteljima, učitelji nisu doživjeli neuspjeh u profesiji, zaključuju autorice pojašnjavajući ovo načelo.

Profesionaliziranje područja zahtijeva brojne i kompleksne strategije od kojih neke nisu usko vezane uz područje. Kao što je primjerice financiranje skrbi za djecu. Na neke se može direktno utjecati, a to su: školarina, kvalifikacija osoblja, standardi licenciranja, modeli kurikuluma.

Podnaslov je ovog poglavlja „Radio Silence“ u kojem autorice navode kako odgajatelji u svakodnevnom radu ne primijete promjene koje utječu na obavljanje posla: kompenzacija, uvjeti rada, nizak stupanj zainteresiranosti. Međutim, postoje socijalni konteksti, višestruke istine i kritička pitanja koja zaslužuju da ih se jednako sagledava. Prvo je pitanje: tko želi biti učitelj, tko želi biti siromašan? Tko će ostati miran nakon što se struka poremeti, promijeni i proširi? Autorice su impresionirane činjenicom koliko ih ipak želi ostati u struci, zbog težnje da naprave promjene u životima mladih ljudi i njihovih obitelji.

Uvažavanje mišljenja omogućava da se svijet vidi sa stajališta odgajatelja, omogućava procjenu, promoviranje i zaštitu njihovih vrijednosti. Planiranje vremena omogućava veću kvalitetu podučavanja u ranom odgoju. Činjenica

je da predškolski odgoj ima vrijednost i značenje u životu djece i obitelji, što je ujedno i motivacija za promjene, zaključuju autorice.

U dijelu u kojemu se govori o postizanju balansa i onom što je potrebno dodati pri usavršavanju, autorice naglašavaju značaj *poštivanja kao vodećeg načela* za unaprjeđenje predškolskog odgoja. Ističu kako je potrebno usklađivanje odgajatelja, izgradnje sustava i profesionalnog kapitala, osigurati strategije ekonomske sigurnosti za odgajatelje i poboljšati uvjete rada te djelovati kada je to potrebno. Na koncu autorice naglašavaju kako je važno da se odgajatelje poštuje i da se oni poštuju uzajamno, jer je njihov utjecaj u društvu je enorman te kako na dnevnoj bazi podučavaju 12 miliona djece.

U drugom je poglavlju knjige pod nazivom „Competence“ riječ o tomu je li stupanj obrazovanja dovoljna kompetencija za odgajatelja i na koji način se definira širina tih kompetencija? Kompetencije su kao i poštivanje jedan od vodećih načela, ali imaju različita značenja i interpretacije. Poštivanje definiraju kao kriterij izvedbe, a kompetencije kao vidljive i mjerljive oblike ponašanja koji upravljaju kompetencijom. Ističe se da kompetencije i stupanj obrazovanja treba uskladiti, ali i napraviti distinkciju. Stupanj obrazovanja ne znači nužno da osoba posjeduje vještine i znanje koje se traže na tržištu. Uz to se vezuju i pozitivni ishodi učenja koji ovise o kvaliteti poduke, ali i programa koji koriste odgajatelji. Autorice navode primjer u Finskoj gdje učitelji imaju „master“, a učenici dobre rezultate, dok je u Americi taj sustav lošiji i rezultati slabiji. Kako bi nešto promijenili i razvili kompetencije, autorice savjetuju da su nužna ova četiri elementa: međusobno razumijevanje, vjerodostojno vodstvo, usklađivanje sadržaja i izvedbe nastave, napredak u karijeri. Ističu problem današnjih fakulteta kao što su nedovoljno sati praktične nastave i iskustva, te nedovoljno pripreme za rad s „netradicionalnim“ učenicima.

U podnaslovu ovog poglavlja „Postizanje balansa“ naglašava se značaj kompetencije kao vodećih načela za unaprjeđenje programa predškolskog obrazovanja, a pozornost se usmjerava na ulogu viših obrazovnih institucija iz razloga što se stupanj obrazovanja često koristi kao mjerilo kompetencija. Autorice ovdje naglašavaju kako svaki djelatnik treba uložiti svoju kreativnost i stručnost. Moraju im se osigurati financijska sredstva. Na kraju poglavlja autorice zaključuju kako odgajatelji rastu u znanju, iskustvu i stručnosti, uče druge jer i sami uče, te kako su sposobni i kompetentni, uvijek dajući sve od sebe.

U trećem je poglavlju pod nazivom „Strengths“ riječ o sposobnosti. Autorice vjeruju da se profesija održava osobnim kontaktima, međudjelovanjem

profesionalnih mreža i povjerenja koje se stječe u radu s kolegama, apsolvirajući standarde, pretpostavke i navike unutar područja. Kolektivno ponašanje, interakcija s drugima i pristup svijetu koji nas okružuje, značajni su segmenti „naše kulture“, kulture predškolskog odgoja. Ukoliko želimo sačuvati tu kulturu, moramo je učiniti vidljivom i jačati strategije koje grade našu profesiju tvrde autorice u ovom dijelu knjige. Ljudski je potencijal ključni faktor neopipljivih vrijednosti jer je područje predškolskoga odgoja kvalitetno koliko su kvalitetni odgajatelji, njihove karakterne osobine, odnosi s djecom i obiteljima. Autorice ovdje naglašavaju i zaključuju ovo poglavlje činjenicom kako su sljedeći čimbenici ključni za jačanje sposobnosti: prepoznavanje financijskih potreba odgajatelja, prepoznavanje kulturnih veza, smanjivanje jezičnih barijera, zagovaranje mješovitih sustava, promoviranje autoriteta roditelja i partnerstva u odgoju, fokusiranje na rezultate, a ne na strukturu.

Četvrto poglavlje knjige nosi naziv „Equity“ u kojemu se ističe kako je ovo načelo jednakosti usko vezano uz načelo poštivanja, kompetencije i sposobnosti. Dosadašnje studije pokazuju, kako tvrde autorice, da se nejednakosti među djecom tiču rasnih nejednakosti, jezičnih, obiteljskoga imigracijskog statusa i drugih oblika različitosti. U ovom poglavlju se obrazlaže kako se te različitosti manifestiraju i kod odgajatelja djece predškolske dobi, te se navodi što se može učiniti da bi se to promijenilo. Autorice daju definiciju jednakosti i razloge zbog kojih je neophodno fokusirati se na jačanje solidarnosti i ljudskih prava kolega čija su prava ugrožena. Kako bi to postigli, neophodno je, tvrde autorice Washington i Gatson, pomjerati granice svojih promišljanja i prihvatiti izazove struke, raditi svakodnevno na tome i rasti u jednakosti s drugim ljudima.

U petom se poglavlju pod nazivom „Synthesis: Elevate, Unite, Claim Power—Let’s Go!“ naglašava kako se suočavanjem s navedenim načelima suočavamo sa stvarnosti jer nam pomažu da utjelovljujemo osobnu hrabrost i nemamo strah od tabua koji su sastavni dio univerzalnoga sustava. To nam omogućava da, kako tvrde autorice knjige, prepoznamo i shvatimo da je jednakost temelj svega što radimo.

Vodeća načela za novoga profesionalnog odgajatelja djece predškolske dobi upravo govore o tome kako nas upravo ona jačaju u nejasnim situacijama i pomažu da djelujemo te onemogućimo da te nejasne situacije utječu na nas. Mijenjamo se jer je to naš osobni izbor, suočavamo se s izazovima, radimo na sebi kako bi bolje radili u interesu djece i potrebama njihovih obitelji, te za do-

brobit struke. Izbor je na nama, na prepoznavanju nejednakosti i borbi protiv njih. Na koncu poglavlja autorice zaključuju : *Podignimo svoj glas i ujedinito struku.*

Na kraju je knjige popis izvora, potom biografije autorica koji nam daje opis njihova profesionalnoga opusa. Naime, Valora je Washington ravnateljica Vijeća za profesionalno priznavanje i osnivač CCAYL Instituta u Massachusetts-u. U Vijeću vodi najveći program akreditacije za odgajatelje u USA. Prethodno je obavljala više dužnosti kao što je dužnost potpredsjednika u Antioch College i Kellog Fondaciji i dr. Koautor je i suradnik na više od 50 publikacija kao što su: *Children of 2010, Raedy or not: Leadreship choices in early care and education i The New early Childhood professional.* Dr Washington je dizajnirala i koordinirala nastojanjima za poboljšanje sustava socijalne pomoći u više od 13 zemalja. Tijekom karijere Valora je Washington bila suosnivač nekoliko organizacija uključujući Voices for Michigan's children, CAYL Institut i dr. Dobitnica je počasne diplome Urban College, Bennet College, Meadville Lombard Theological School i Wheelock College. Dobitnica je profesionalnih priznanja Boston AEYC, NAEYC Black Caucus, University of Massachusetts i dr. Obrazovala se na Indiana University i na Michigan State University.

Brenda Gadson ravnateljica je BMG CONSULTING-a tvrtke koja je specijalizirana za rad s neprofitnim organizacijama u zajednici. Ima 13 godina iskustva u radu s odgajateljima. Radila je kao izvršni direktor u nekoliko neprofitnih nevladinih organizacija u Massachusettsu, uključujući Roxbury Multiservice Center. Osnivač je bostonskog Centra za zajednicu i pravdu. Njezini su interesi usmjereni strateškom planiranju, rukovođenju projektima, razvojnim programima i dr. Od 2004. angažirana je kao programski i menadžmentski savjetnik CAYL Instituta. Od 2012. savjetnica je Vijeća za profesionalno priznavanje.